

HOD - Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 22/2404-
Vår ref.: 22/575-3
Saksbehandler: Sevala Malkic
Dato: 15.09.2022

Innspill til Nasjonal helse- og samhandlingsplan

Vi viser til invitasjon av 3. august 2022 til å gi skriftlige innspill til arbeidet med Nasjonal helse- og samhandlingsplan. Det bes om innspill på hva som er de viktigste utfordringene å adressere, hvilke tiltak som er aktuelle, samt pågående arbeid eller gode eksempler departementet bør være kjent med. Direktoratet for e-helse ønsker i denne omgang å gi noen overordnede innspill til meldingsarbeidet, og ønsker å bidra i det videre arbeidet med ytterligere innspill og presiseringer gjennom etablert dialog.

Viktige utfordringer som bør adresseres i meldingen

Digital transformasjon er nødvendig for å skape bærekraftige og gode helse- og omsorgstjenester med utgangspunkt i innbyggernes og tjenestenes behov. Digitalisering må forstås som en integrert del av utviklingen av helsetjenesten, og ikke som en aktivitet «i tillegg til» eller «på siden av». Dette er presisert i Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023 og den nye meldingen bør videreføre og ytterlig presisere forståelsen av digitalisering og på hvilke områder digitalisering skal gi effekt og nytte til brukerne.

Selv om vi stadig tar viktige skritt i riktig retning, har vi fortsatt utfordringer som må løses. Kunnskapsgrunnlaget (vedlegg 1) som ble utarbeidet i 2021 som en del av forarbeidet til ny nasjonal e-helsestrategi, løfter opp en rekke utfordringer som helse- og omsorgssektoren står ovenfor.

Arbeidet med digitalisering møter på mange strukturelle utfordringer som mange styringslinjer, diskusjoner rundt finansieringsmodeller, juridiske forhold og organisatoriske barrierer. Helse- og omsorgssektoren fragmenterte beslutningsstruktur gjør gjennomføring av digitalisering på tvers av aktører krevende og det gjenstår mye arbeid for å sikre effektiv samhandling mellom og på tvers av nivåer og virksomheter. En stadig eldre befolkning, ulik digital kompetanse og økte sosioøkonomiske forskjeller påvirker i stor grad bruken og behovet for nye digitale løsninger. Et bærekraftig leverandørmarked vil være viktig for å lykkes med digitalisering i sektoren. Det er nødvendig å ha forutsigbare rammer for å utnytte potensialet i samarbeid og innovasjon. Finansieringsmodeller og regelverk i større grad må utvikles i takt med behovene som oppstår som følge av teknologi utviklingen og det må jobbes videre med standardisering, normering, felles språk og grunndata.

Digitalisering påvirkes ikke bare av forhold i helse- og omsorgssektoren men også av den generelle utviklingen i Norge og verden og behovet for å styrke internasjonalt samarbeid øker. Koronapandemien har gitt oss verdifull erfaring, men har også utfordret oss på mange måter og synliggjort behovet for god helseberedskap, samhandling og aktivisering av innbyggernes ressurser. Pandemien har akselerert innføringen av nye digitale løsninger som gir store muligheter til å utvikle helse- og omsorgstjenesten til det beste for pasienter, helsepersonell og

Direktoratet for e-helse

innbyggere. Samtidig introduserer digitalisering avhengigheter og verdikjeder og nye sårbarheter gjennom stadig mer komplekse og integrerte systemer.

Trusselbildet i det digitale rom er i endring og gapet mellom trusselen og sikkerhetsnivået i norske virksomheter og samfunnsfunksjoner blir større. Økt sikkerhetstrussel fra cyberkriminalitet, feilinformasjon og misbruk av data stiller større krav til informasjons- og pasientsikkerhet.

Pågående arbeid som departementet bør være kjent med

Digital transformasjon er sentralt for å møte endringene og utfordringene helse- og omsorgssektoren står overfor og tilrettelegger for at helsehjelpen kan utføres på nye måter. Direktoratet for e-helse har i tett samarbeid med aktørene i helse- og omsorgssektoren utarbeidet forslag til ny nasjonal e-helsestrategi som skal gjelde fra 2023 og peke mot 2030 (vedlegg 2). For å tydeliggjøre hvilke effekter digitalisering skal bidra til er det definert tre overordnede mål i forslag til nasjonal e-helsestrategi som samsvarer med de tre delmålene i Digitaliseringsstrategien for offentlig sektor.

Kvalitet og sammenheng i tjenestene Digitalisering bidrar til informasjonsdeling, samarbeid og mer sammenhengende tjenester. Økt utnyttelse av teknologi vil være med på å øke kvaliteten på helsehjelpen og styrke pasientsikkerheten.

Bærekraftig helse- og omsorgssektor Demografisk utvikling og mangel på helsepersonell stiller nye krav til sektoren. Skal vi fortsette å levere helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet, må teknologi bidra til produktivitetsøkning og smartere oppgaveløsning slik at ressurser og kompetanse brukes på best mulig måte.

Innovasjonskraft i sektoren Digitalisering er en pådriver for innovasjon. Gjennom å skape handlingsrom og tilstrekkelig kapasitet for innovasjon vil vi i enda større grad kunne ta i bruk teknologiske muligheter og yte helse- og omsorgstjenester på nye måter. Det handler om kultur og kompetanse for innovasjon, der man har mot til å tenke nytt og lære av feil og suksesser, og at sektoren søker nye måter å samarbeide på.

Verdien av digitalisering ligger i hva den gjør for helsehjelpen til pasientene og arbeidshverdagen til helsepersonell. Hensikten med den nasjonale e-helsestrategien er å sette en felles langsiktig og forutsigbar retning for digitalisering på tvers av aktørene i helse- og omsorgssektoren, støtte opp under aktørenes overordnede ansvar for å yte gode og likeverdige helse- og omsorgstjenester og samtidig være en felles nasjonal overbygging som aktørene knytter sine egne planer og arbeid med digitalisering opp mot. Innbygger skal få bedre og mer helhetlige helse- og omsorgstjenester, og skal i større grad kunne medvirke i egen og næres helse. Helsepersonell skal ha tilgang til mer brukervennlige digitale løsninger, tilpasset deres arbeidshverdag. Bedre tilgang til helsedata skal bidra til økt kvalitet og innovasjon i tjenestene og styrket beredskap og folkehelse. Det er prioritert fem strategiske mål som sektoren sammen skal jobbe med for å nå de tre overordnede målene for digitalisering av helse- og omsorgssektoren:

Mål 1: Aktiv medvirkning i egen og næres helse

Mål 2: Enklere arbeidshverdag

Mål 3: Helsedata til fornying og forbedring

Mål 4: Tilgjengelig informasjon og styrket samhandling

Mål 5: Samarbeid og virkemidler som styrker gjennomføringskraft

Direktoratet for e-helse anbefaler at Nasjonal helse- og samhandlingsplan tar med seg ny nasjonal e-helsestrategi med tilhørende kunnskapsgrunnlag som et underlag i arbeidet med meldingen.

Pågående nasjonale initiativer skal bidra til måloppnåelse på de fem strategiske målområder skissert i ny nasjonal e-helsestrategi. Det jobbes parallelt med å se på hvordan vi systematisk skal jobbe med nye digitaliseringstiltak som kan understøtte og styrke helhetlige og bærekraftige helse- og omsorgstjenester.

Det har vært en god fremdrift i digitaliseringstiltakene så langt og mange av tiltakene har et lengre perspektiv. Viktige langsiktige tiltak er modernisering av journalsystemer, helhetlig samhandling gjennom program digital samhandling, innføring av pasientens legemiddelliste samt flere initiativer for å utvikle og innføre velferdsteknologi. Program kodeverk og terminologi vil etter planen avsluttes i 2023, men strukturering av journal og innføring av felles standardisert språk vil fortsette i flere år fremover. Tilsvarende vil arbeidet med helsedata fortsette, for å sikre høyere dekningsgrad og datakvalitet i helseregistrene, samt redusere arbeidsbyrden for helsepersonell med mer automatisert innrapportering og datafangst.

EUs forslag til forordningen om det Europeiske helsedataområdet (European Health Data Space – EHDS) er et ambisiøst lovforslag som kan få store konsekvenser for både primærbruk og sekundærbruk av helsedata i Norge. Tiltak EU iverksetter på det digitale indre markedet, vil få direkte betydning for Norge og norsk næringsliv.

Vennlig hilsen

Mariann Hornnes
direktør

Karl Vestli
divisjonsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk

Vedlegg:

1. [Kunnskapsgrunnlag – Nasjonal e- helsestrategi fra 2023](#)
2. [Høringsnotat Nasjonal e-helsestrategi](#)